

НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

През 2015 г. разходите за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) са 847.2 млн. лв., което е с 27.4% повече в сравнение с предходната година.

Интензивността на НИРД (измерена като процент на разходите за НИРД от БВП) също нараства спрямо предходната година - от 0.79% през 2014 г. на 0.96% през 2015 година. Националната цел на България, свързана с реализацията на стратегия „Европа 2020”, е достигане на 1.5% интензивност на НИРД през 2020 година.

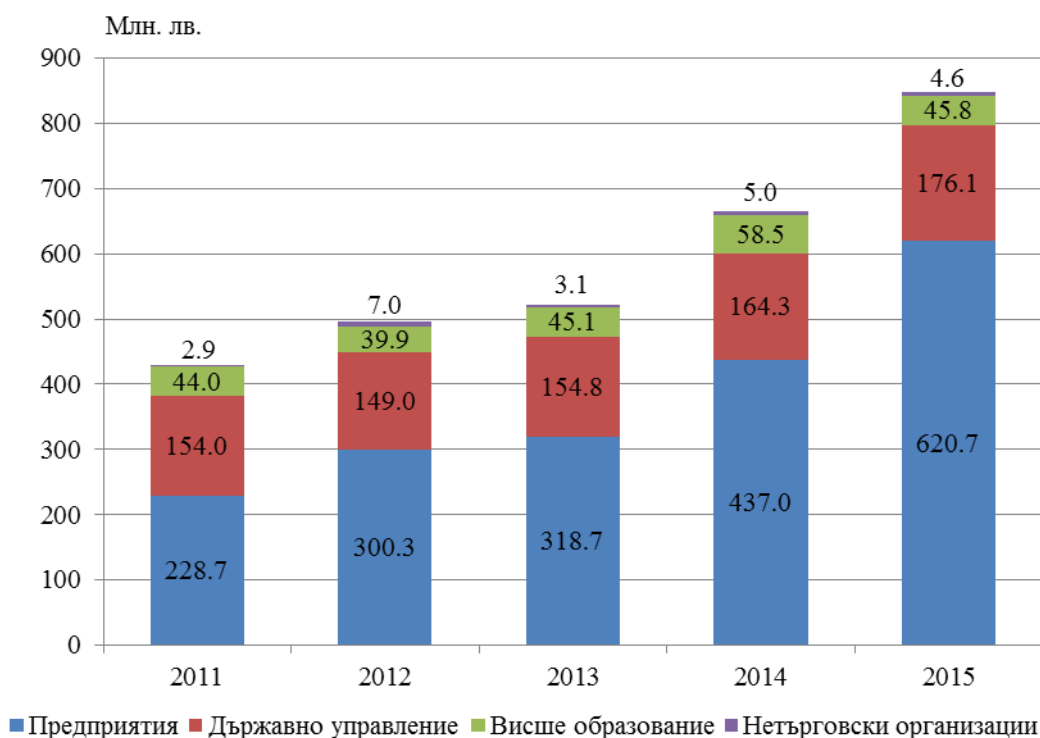
1. Разходи за научноизследователска и развойна дейност

	2011	2012	2013	2014	2015
Разходи за НИРД - млн. лв.	429.6	496.2	521.7	664.8	847.2
Разходи за НИРД в % от БВП	0.53	0.60	0.63	0.79	0.96

Нарастването на общите разходи за НИРД през 2015 г. спрямо предходната година се дължи в най-голяма степен на сектор „Предприятия”, където разходите за НИРД се увеличават със 183.7 млн. лв., или с 42.0%. Сектор „Предприятия” продължава да бъде най-големият от четирите институционални сектора, в които се осъществява НИРД, с дял от 73.3% от общите разходи за НИРД. Следват секторите „Държавно управление”, „Висше образование” и „Нетърговски организации” с дялове съответно от 20.8, 5.4 и 0.5% (фиг. 1).

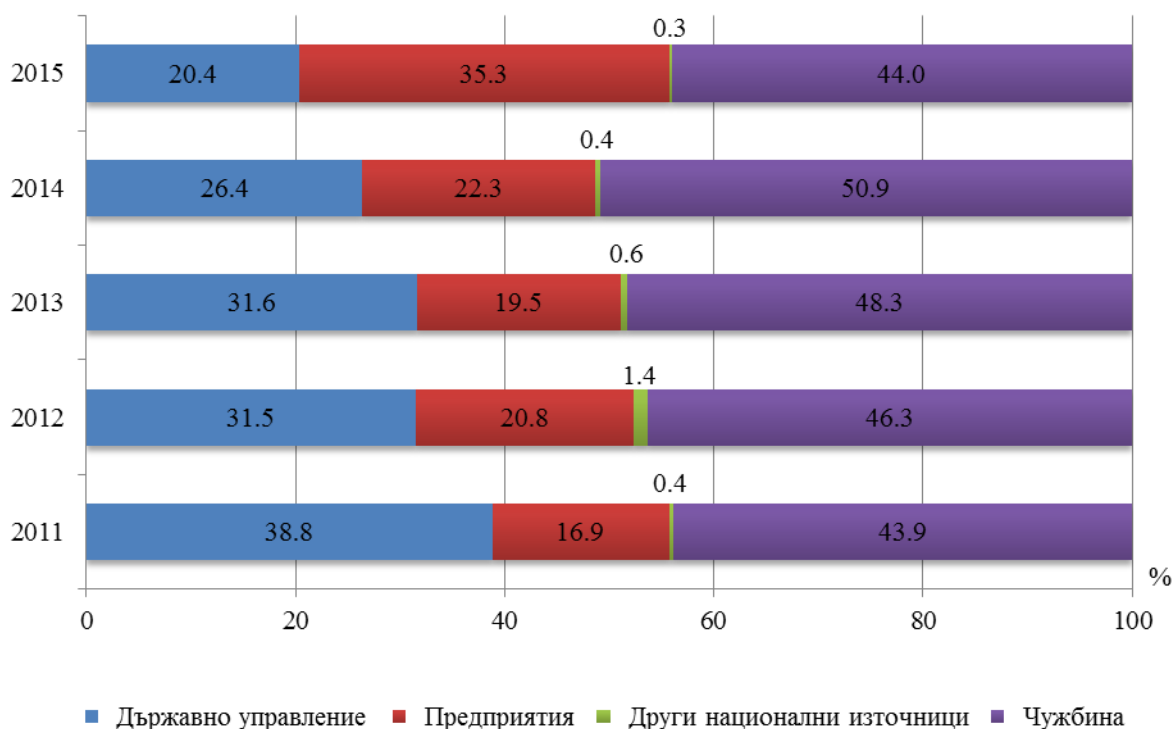
Фиг. 1. Разходи за НИРД по институционални сектори

Научноизследователската и развойна дейност се финансира от държавния бюджет, бизнеса, други национални източници и от чужбина. През 2015 г. най-голям продължава да бъде делът на чуждестранните източници на средства за осъществяване на НИРД - 44.0%. Същевременно най-голям темп на нарастване отбелязват средствата за НИРД, идващи от сектор „Предприятия”, те са се удвоили спрямо предходната 2014 г. и съставляват 35.3% от общите разходи за НИРД в страната (фиг. 2).

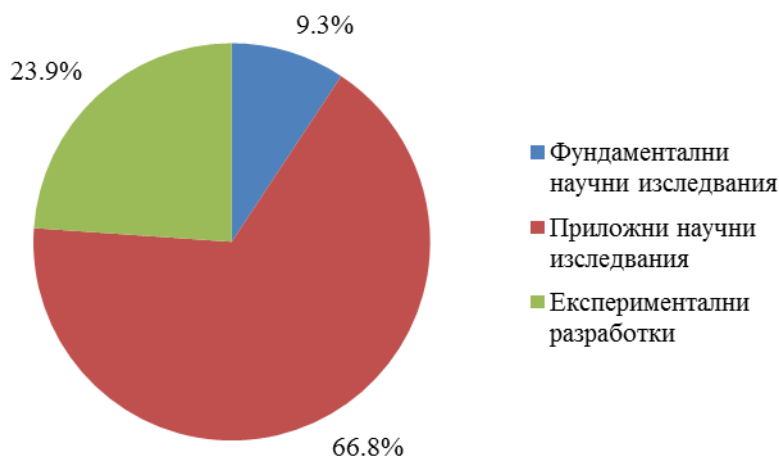
Фиг. 2. Структура на разходите за НИРД по източници на финансиране

В структурата на текущите разходи за НИРД по видове изследвания през 2015 г., както и през предходната година, най-голям относителен дял имат приложните научни изследвания - 66.8% (488.9 млн. лв.), следвани от експерименталните разработки и фундаменталните изследвания - съответно с 23.9% (174.8 млн. лв.) и 9.3% (68.5 млн. лв.) (фиг. 3).

Фиг. 3. Структура на текущите разходи за НИРД по видове изследвания през 2015 година

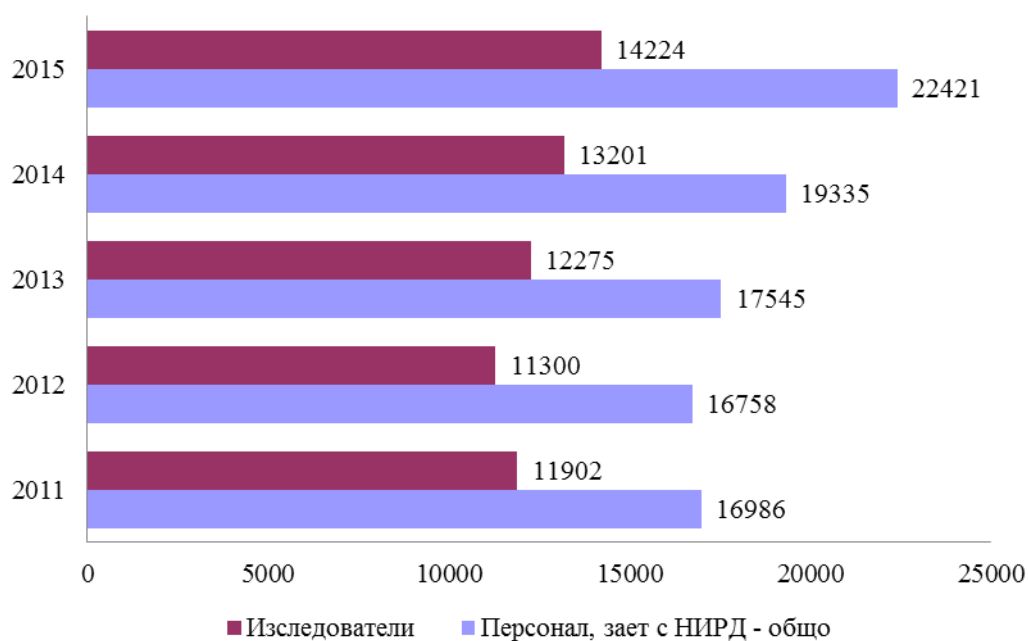
През 2015 г. персоналтът, зает с научноизследователска и развойна дейност, е 22 421 души (в еквивалент на пълна заетост), което е с 16.0% повече в сравнение с предходната година (фиг. 4). Делът на жените от общия персонал, зает с НИРД, е 48.3%, като разликата в равнището на заетост между двата пола е 3.4 пункта в полза на мъжете.

Броят на изследователите също нараства с 1 023 души, или със 7.7%, спрямо 2014 година. Близо половината (47.6%) от изследователите през 2015 г. притежават докторска степен.

За пръв път през 2015 г. основната част от научния персонал е съсредоточен във фирмите и научните институти от сектор „Предприятия” - 42.0% от общия персонал (в еквивалент на пълна заетост), или 9 409 души. В организациите и институциите от сектор „Държавно управление” с научна дейност се занимават 8 328 души, което съставлява 37.1% от общия персонал, зает с НИРД, през 2015 година. В сектор „Висше образование” 4 521 души са ангажирани с научни изследвания и разработки, като относителният им дял е 20.2%.

Фиг. 4. Персонал, зает с НИРД (в еквивалент на пълна заетост)

Реализираният ръст през 2015 спрямо 2014 г. на разходите за НИРД (42.0%) и на персонала, зает с НИРД (73.2%), в сектор „Предприятия” се дължи предимно на многото на брой предприятия, които са отчетели осъществената от тях НИРД през 2015 година.

Методологични бележки

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка творческа работа, която се провежда систематично с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и използването на този обем от знания за нови приложения. Научноизследователската и развойна дейност обхваща фундаментални и приложни изследвания и експериментални разработки.

Показателят „разходи за научноизследователска и развойна дейност” се дефинира като всички разходи за осъществена в рамките на статистическата единица научноизследователска и развойна дейност независимо от източника на финансиране. Разходите за НИРД включват текущите разходи и разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД.

Показателят „персонал, зает с НИРД” измерва човешките ресурси, пряко заети с НИРД, които са отговорни за създаването, прилагането и разпространяването на новите знания. Той обхваща лицата, пряко ангажирани с НИРД, и лицата, оказващи директна подкрепа за НИРД (мениджъри, администратори, чиновници). Персоналът, зает с НИРД, включва изследователи и друг персонал, зает с НИРД. Персоналът в еквивалент на пълна заетост се изчислява на базата на използваното работно време за научноизследователска и развойна дейност през отчетната година.

Съгласно методическото ръководство „Фраскати” (Proposed standard practice for surveys on research and experimental development - Frascati Manual, OECD, 2002), възприето от Евростат, разходите и кадровият потенциал на НИРД се разпределят в четири институционални сектора:

- Сектор „Предприятия” - обхваща всички фирми, организации или институции, чиято основна дейност е производство на пазарни стоки и услуги (без попадащите в сектор „Висше образование”).

- Сектор „Държавно управление” - обхваща държавните организации и институции, които не продават, а предоставят услуги за задоволяване на индивидуалните и колективните потребности на обществото и са финансирани предимно с бюджетни средства (без попадащите в сектор „Висше образование”).

- Сектор „Висше образование” - включва университетите, колежите, висшите училища, научноизследователските сектори към висшите училища и университетските болници.

- Сектор „Нетърговски организации” - обхваща фондациите, асоциациите, сдруженията и други, предоставящи непазарни услуги.